

مجموعہ سنون

اثر

جمعیت علمیہ عثمانیہ

اوجنہی سنہ

نومرو ۳۱

رجب

استانبول

جمعیت علمیہ عثمانیہ مطبعہ سندہ طبع اولمشر

۱۲۸۱

اثناده جزیره مذکوره بی فتح و تسخیر و طفل مر قومی دخی اسیر
ایتشیدی. بر مدت صکره ملک مشار الیهک ممالکنی روما اردوسی
سر عسکری سیلا ضبط و استیلا ایلدیکندن مذکور چو جغنی دخی
رومایه کوندر رک اوراده تربیه ایتدیرهش اولسیله مؤخرأ مصرملکی
لاتیر برهنوال محرو و وقوع وفاتیه امر حکومت قزی قلیو پاتره انتقال
ایلدیکندن و اول اثناده جنرال مومی الیه دخی روما جمهوری رئیس
بولند یغندن حسب الوراثه اسکندری پدری مقاسمه اجلاس ایتک
استیوب بوندن ظهوره کلان منازعه قلیو پاترک اسکندره تزویجیه
برطرف ایدلمش ایسه ده ولیعهدن اون طقوز کون صکره اسکندر
زوجه سنی قتل ایدرک زمام حکومتی ید استقلالته الدی.

(مابعدی صکره) (خلیل) (محمد جیل)

سفیر پترسبورغ سفیر کیرپارس

(کشف منبع نیل)

نیلک منبعی کشف ایتک اوزره لوندره جغرافیا جمعیتی طرفندن مأموراً
بر قاج سنه مقدم افریقایه عزیمت ایتش اولان ذوات ایضای مأموریتله
مؤخرأ عودت ایتش و بونلرک اولسایده نشر ایلدکلی سیاحتنامه
افریقای شرقی حقیقه پک حقوق معلومات مفیده بی شامل بولنش
اولمغله خلاصه مالک بوجه اتی ترجمه و تخریرینه ابتدار اولتور.

کره ارضده بولنان انهار کیره دن نیل قدر شایان دقت و اهمیت
اولانی پک اذرر. نهر مذکور هر نقدر جسامتجه برنجی دکل ایسه ده

بعض احوال عجیبه سی و زراعت و حراثت و حقه اولان حسن تأثیر و فوائدی جهتیله انهار سائرته نک جمله سنه تقدیم اولنه ییلور. نیل عموماً خطه مصریه نک سبب احیاسی اولوب بالخصوص دلتا (۱) تعیر اولنان الک زیاده منبت و معمور قطعه سی دخی انک سایه سنده تگون ایتمش و نیل اولسه افریقانک قابل سکنا اولیان سائرچولرندن مصرک هیچ بر فرقی اوله میه جنی درکار بولنمشدر. فیضانی اتنا سنده نهر مذکور صوینک طبیعتیه و یاخود خاصه حفر اولنان جدوللر واسطه سیله واصل اولدیغی قوملق و زراعتیه غیر قابل اولان یرلر فوق الغایه منبت اراضیه تهول ایدوب چول ایکی طرفندن نهر مذکور صوینک واصل اوله مدیغی نقطه دن بدأ ایدر. انهار سائرته نک طغیانی اکثریا مرور ایتدکلی مملکت حقه مصائبین معدود اولدیغی حالده نیلک فیضانی پک بیوک بر نعمت اولوب مصر اهالیسنک وجودی بوکا متوقفدر. بنأ علیه تاریخ میلاددن مقدم مصرده متمکن اولان اقوام نهر مزبوری بر خالق عمیم النوال منزله سنه اصعد ایله اکا عبادت ایدرلر ایدی. نهر مذکور خطه مصریه داخلنده ایکی بیک درتیوز الی کیلومتر (۲) یعنی مشی

(۱) نیل بحر سفیده منصب اولور کن باشلیجه ایکی قوله منقسم اولور. اشبو ایکی قول اراسنده واقع مثلث الشکل اراضی و سبعة یونان حروف هجاسندن دلتایه مشابه اولدیغی جهته اولوجهله تسمیه قلمشدر. اشبو قطعه نک موقعی فی الاصل دکر اولوب مرور زمان ایله نیل طولدیر مشدر. قطعه مذکوره الیوم مصرده بحریه اسمیه معروفدر.

(۲) بر کیلومتر و ذراع عثمانی ایله تقریباً بیک اوچوز ارشوند.

معتدل ایله تقریباً الی یوز ساعتک مسافه قطع ایندیکی حالده کویا
 مایه اجنبیه یی اخذه تنزل ایمبور کبی درونته دیگر بر صوقار شمر
 نهر مذکورک الحاله هذہ دخی هر نقدر زیاده اهمیت واریسه ده
 ایروده فنون و تجارتک توسعيله منبعندن مصبته قدر سیرسفائته
 قابل اوله جق بر حاله کنوریلورایسه فوق الغایه کسب اهمیت ایده جکی
 تعریفدن مستغنیدر. زیرا اوروپا واسبا اهالی متمدنه سیله افریقانک
 مدارجدی و مدارسرطان ارازنده متمکن اهالسی یشنده اختلاط
 و تجارتیه مدار اولق اوزره نیلدن بشقه محال مسکونه دن مرور
 ایدر طریق یوقدر.

نهر مذکورک بر منوال مشروح اهمیت وفوائدی فوق الغایه اولدیی
 حالده الی یومنا هذا منبعی مجهول اولوب ایکی بیک سنه دنبرو بو بایده
 صرف اولنان مساعی و اقدامات بر فائده یی متبع اوله مامشدر.
 میلادک ایکنجی قرن اوائلنده وقتنه کوره علم هیئت وجغرافیاده
 مهارتله شهر تشعار اولان بطلمیوس نهر مذکور منبعی افریقانک
 مشهور طاغلرندن جبال قرارازنده واقع کولار اولوب بونلر دخی
 باشلیجه جبال مذکوره دن نزول ایدن قارصولرندن حاصل اولدیی
 علم جغرافیاده تألیف کرده سی اولان کتاب مشهورده بیان المیش
 ایدی، اولوقتدنبرو منبع مذکورک کشفی ضمننده تحریات وتشبثاتک
 ارقه سی کسلوب بالخصوص الی سنه دنبرو بو بایده فوق الغایه سعی
 واهتمام اولنمشدر. اوروپا جمعیت علمیه زی طرفندن وقوعبولان
 تشویقات اوزرینه مصر والبسی اسبق محمد علی پاشا طرفندن
 بالدفعات مأمورلر ارسال اولنمش و بونلر نهر مذکور واسطه سیله
 منبعته قدر کتمکه چالیشوب هر نقدر نیلک باشلیجه شعبه لرندن بحر

الارزق تعبیر اولنان نهرک منبعی کشف ایلسار ایسه ده انئی راهده
تصادف اولنان مشکلات و مخاطر ایدن ناشی بحر الایض تسمیه
اولنان نهر اصلی منبعک کشفی ممکن اوله مامش ایدی . فقط مشکلات
واقعہ ارباب غیرته ایراث فتور ایتمد کدن بشقه معظمات امورک
شرقی صعوبت و مشکلاتی نسبندہ بولندیغندن ابقای نام ارزوسی
تازیانه شوق و غیرت اولدیغی جهتله نهر مذکور منبعک کشفی
شرفه نائل اولق داعیه سنده بولنان اصحاب همتدن موسیو دارنود
۱۸۴۱ سنه سنده نهر مذکور دن منبعته طوغری ذرت درجه اون بش
دقیقه عرض شمالی یه قدر کیده بشلش (۱) و یولده پک چوق مخاطراته
دوچار اولش ایسه ده ینہ ما یوسا عودت ایتمشیدی .

مومی الیه صکره خرطومده (۲) قونسوس وکیلی بولنان ساردنیالی
موسیو برون روله نهر اصلی ظنیه بحر البسلاب تعبیر اولنان نهر
سواحلنه دائر بعض تحقیقات اجرا ایتمش ایسه ده نهر مذکور نیل
اصلی اولدق دن بشقه باشلیجه شعبه لرندن دخی اولدیغی مؤخرأ
تحقیق ایتمشدر . ۱۸۵۴ سنه سنده قوندوقور (۳) شهرنده بولنان

(۱) نبلک مصبی اوتوز ایکی درجه عرض شمالیده واقع اولدیغندن
موسیو دارنود منبعته طوغری یگر می سکر درجه اون بش دقیقه لک
یعنی خط مستقیم اوزره حساب اولنسه مشی معتدل ایله تقریباً ذرت
یوز سکرسان بش ساعتک مسافه قطع ایتمش دیلک اولور .

(۲) خرطوم اون بش درجه عرض شمالی و اوتوز درجه طول
شرقیده واقع اولوب سودانک الک یوک شهرلرندندر . قاهره ایله مابینی
مشی معتدل ایله تخمیناً اوچ یوز ساعتک مسافه در .

(۳) قوندوقور بعضاً دخی قوندار تسمیه اولتوز اون ایکی درجه

اوستریالی پایاسلردن موسیو کتلوبلشر اوچ درجه قرق دقیقه عرض
 شمالی یه قدر نیل اوزرنده کیدوب اوراده نهرک ایکی طرفنده متمکن
 بولسان باری قبیله سندن یوقاری طرفلرک احوالی سوال ایتدکده
 برای قدردها کیدر ایسه نیل بر قاق شعبه یه منقسم اوله رق عمیق
 ازاله جفتدن ایلرویه نهر اکیدمک قابل اوله میه جغی خبر ویرلدیکندن
 موسی الیه عودته مجبور اولمش و مؤخر اقول مذکورک عدم صحی
 تبیین ایتشدرد. محمد علی پاشا مرحوم طرفندن کوندربیلان مأمورلر
 مشکلات واقعه نک دفعه مدار اوله جق اسباب سفریه لری سائرلردن
 زیاده مکمل ایکن اوچ درجه یکرمی ایکی دقیقه عرض شمالی یی
 تجاوز ایده مامشدر. محل مذکور نیانرا کولندن نیلک چیقدیغی
 موقعه مشی معتدل ایله تخمیناً یتش بش ساعتک مسافه در.

اورالرده بر قاق شدید اقلدی یه تصادف ایدوب نیلک صوینی دخی
 دائمی بر قرارده مشاهده ایلدکلرندن منبعه تقریدن مایوس
 اوله رق مصره رجعت ایلدیلار.

اولوجهله هر نقدر سر منزل مقصوده وصول دبسر اوله مامش
 ایسه ده برغوال مشروح وقوعبولان تشبثات و تحریات بالکلیه بی ثمره
 دخی قالمامشدر. چونکه تشبثات مذکوره دن منبع نیلک خط استوا
 تحتنده و یا خوددها ایلرو جنوب طرفنده بولندیغی اکلاشلدیغندن
 منبع مذکورک کشفی ایچون شمیدی یه قدر اجرا اولندیغی کی شمالدن

اوتوز درت دقیقه عرض شمالی و اوتوز بش درجه اون دقیقه
 طول شرقیده واقع بر شهر اولوب الی ییک نفوسی حاویدر. اهابلستک
 اکثریسی خرسیان اولوب افریقاده بپرست اولنلری دین عبسوی یه
 دعوت ایچون اوروپادن کیدن پایاسلرک مرکزیدر.

جنوب طرفه طوغری کتکدن ایسه افریقانک طرف شرقبسندن
 حرکتله غرب طرفه طوغری عزیمت اولنسه حصول مقصد ده
 سهولتله ميسر اولاجی استدلالات اولمشدور. افریقاده خرسیتیان
 مذهبنک نشرینه مأمور رهبان کروهندن زنکبارده بولنان المانیالو
 بعض پاپاسلرک تحقیقات اخیره سبله دخی طریق مذکورک رجحانیتی
 ظاهر اولمشدور. هر قوملر ایدلرنجه خدمت مقدسه عد ایتدکلی
 وظیفه بی ایفا صره سنده فن جغرافیا دخی خدمت ایتک و برسر
 خفی حکمنده بولنان منبع نبلی کشف ایله ابقای نام ایلک ارزوسبله
 بالدفعات افریقانک ایچرولرینه طوغری عزیمت ایتش و بعض
 سیاحتلرنده معلومات وافیله استحصالیچون بر قاج قوله منقسم
 اولهرق افریقانک خیلی یرلر نی کشت و کذار ایدوب اولوقته قدر
 مجهول بولنان (اوکا مبان) و (اوزامبارا) مملکتلر نی کشف ایلشلدور.
 مملکتین مذکور تیندن برنجیسی افریقانک بحر محیط هندیده واقع
 لیانلردن مومبازک شمال شرقبسنده و ایکنجیسی جنوب طرفنده در.
 بولنرک ایکبسیده خط استوا ایله بش درجه عرض جنوبی بیننده
 واقعدور. ۱۸۴۸ سنه میلادیه سنده سالف الذکر پاپاسلردن موسیو
 ریمان ایکنجی مملکتدن مرور ایدرک تایتا طاغلرینه واصل و تاغا
 قسیمه اولنان الک یوکسک محلنه قدر چیقوب اورادن ته سی قارایله
 مستور اولان (کیلیمانجارو) طاغنی الی التمش کیلومتر و مسافه دن
 مشاهده ایلشدور. برسته صکره هر قومک رفیق دو قنور کراپف پک
 چوق مشکلات و مخاطرانه دوچار اولدیغی حالده الی یدی یوز
 کیلومتر و مسافه ده ایلرولوب اوکا مبان مملکتک شمال غربیسنده
 برنجی درجه عرض جنوبیده و ساحلدن اوچ یوز کیلومتر و مسافه ده

تیه سی قار ایله مستور و جوارنده برینار طاغ بولسان کینا اسمند
دیگر بر جبل کشف ایلمش ایسه ده خسته لقدن ناشی ایار و کیده میه رک
عودته مجبور اولمش ویرینه دوقتور ارهاد نامنده دیگر بر ذات تعیین
ایدلشد.

دوقتور ارهاد ایچلرنده سیاحت ایده جکی قومک لسانی او کرنگ
ما موریتجه پک چوق سهولتی موجب اوله جغنی یلیدیکندن اول
امر ده بحر محیط هندی ساحلنده واقع اولوب مملکتک ایچروسنه
آمدشد ایدن کاروانلرک مرکزی بولسان نونغا شهرینه عزیمت
و اوراده الی ای قدر اقامتله عرب و زنجی تجارینک اکثر سیله
اختلاط و الفت ایدرک تحقیقته ما مورا ولد یغی محلاله دائر تجار مر قومه دن
پک چوق معلومات مفیده اخذ و اولد یغه لسانیلرینی تعلم ایلد کدن
صکره رفیق ربمان ایله برلشدرک افریقانک ایچرولرینه طوغری بر
قاج دفعه عزیمت و تحقیقات کافیه بی بعد الاجرا بالاتفاق برخریطه
ترسیم و تنظیم ایتملشدر. خریطه مذکوره ده افریقای شرقینک
سواحلی ایله یکریمی بر درجه طول شرقی اراستده واقع ویدی درجه
عرض شمالیدن اون بش درجه عرض جنوبی یه قدر ممتد اولان
محلالر کوسرلشدر. خریطه مذکوره ده کندیلرینک و دوقتور کر افک
بالذات کشف و تحقیق ایلد کلری یرلری کوسر د کدن بشقه اعتماد
ایتد کلری استخبارات اوزرینه دخی بعض مملکتلر تحریر ایتمش و حتی
اویناموزی مملکتک طرف غریبسنده شمالدن جنوبه طوغری اون
درت درجه امتدادنده و تخمیناً قرق بینک مربع ساعت وسعتده
بردکن ارائه ایلشلر ایدی. فقط اورالرده او یله بردکن اولدیغنه دائر
اولوقته قدر اصلاً مسعودات اولدیغندن خلق بوکا اعتمادده تردد

ایتمش و جغرافیوندن بعضیلری خریطه مذکوره نك صحته ذاهب
اولشلار ایسه ده اکثریسی رد ایتمشلر ایدی . مؤخرأ بونك دكر اولوب
نیلك منبعی عد اولندیلان كوللر اولدیغی و مر قوم پاپاسلرك خریطه یه
اولوجهله یاكلش تحریر ایملری کندولری اورالره قدر بالذات کتیبوب
یرولردن اخذ ایتدکلی معلومات غیر صحیحه دن نشأت ایلدیکی
تحقیق ایتمش بووجهله جبال قرارالنده متعدد كوللر بولندیغی حقیقه
بطلمیوس روایتك صحتی تبیین ایلشدی .

خریطه مذکوره هر نقدر ناقص ایسه ده پك چوق معلومات مفیده یی
شامل اولدیغندن کندولر ندنصکره اورالده سیاحت ایدنلرك زیاده سیله
ایشلرینه یرامش و موسیوریمان و رفقاسی معرفتیه کشف اولنوب
فقط کرکی کی تحقیق اولنه میان کینا و کیلیمانجارو طاغلرینك موقعلری
نره ده دروجسامت و ارتفاعلری نقدر در، عجبا بولنلر دیگر جبال منسلسه یه
مر بو طمیدر و مملکتك داخلنده شعبه لری وارمیدر و نیلك منبعی عد
اولنان كوللره صو ویران جبال متفرعاتندمیدر جغرافیون بورالرینك
تحقیقی مراق ایلمش اولدقلرندن الی سنه مقدم لوندیره جغرافیا
جمعیت علمه سی مذکور كوللرك بولندیغی محلالره قدر کیدرك وسعت
و شکل و عمقلرینی و سطح دریادن ارتفاعلرینی تحقیق و طاغلرك
موقعلرینی و شعبه لرینی و احوال سائره سنی تعیین و تدقیق ایتمك
و باخصوص نیلك منبعی کشفه بذل مقدرت ایلك اوزره افریقاسی
شرقییه برقاج مأ مورارسانله قرار و یروب چونکه بویه برما موریتك
ذاتاً بو مثالو بر امر مشكلك اجراسی شرفه طبعاً مانل و قطعات
حارده و طوائف و حشیه ایچنده سیاحت ایتمش و مشاق و مخاطرات
سفریه نك انواعی کورمش اصحاب همت و معلومات عهده سنه

احاله سی لازم کله چکی جه تله کیفیت لدی الاعلان هندستان اردوسی
ضابطانیدن یوز باشی بورتون و یوز باشی سپیک ظهور ایدرک بونلر
اوصاف مطلوبه ایله متصف و برنجیسی جزیره العربیه و باخصوص
خطه حجازیه ده بالدفعات سیاحتی و ایکنجیسی هندستانه حیوانات وحشیه
صید خطرناکنده ابراز ایتدیکی جسارتی ایله مشهور اولدقلرندن
جمعیت مذکوره مأموریت مشکله مزبوریه مومی الیهامیه احاله
ایلشیدی. بونلر عدن کورفری اوزرنده واقع و افریقا شهرلرندن
معدود بریرادن حرکت و صومالیه و غاللاس مملکتلرندن کچمک رک
کشف و تحقیق ایده جکلری قطعات مرکزیه قدر کیدوب بعده
طریق دیگردن زنکباره عودتی تصمیم ایتدیلر و بوتدیر فی الحقیقه
موافق مصلحت اولوب چونکه افریقاسیه طرف شرقدن عزیمت
مراد اولندیغی حالده البته محل ملاقات اولوق اوزره تعیین ایتدکلری
عدن شهرینه الک یقین اولان موقعدن باشلامق ایجاب ایدر.
زنکباره عزیمتلی مقرر اولدیغی حالده بحرا کیتوبده برا عزیمتدن
مرادلی دخی مأموریتلرندن مقصد اصلی اولان منبع نیله بلکه
تصادف اولتور خلیاسی ایدی و بو تصورلی سائر صورته بحرا
ایسده برخطاسی اولوب اودخی اثنای راهده تصادفی ایده جکلری
اهالی و اقوامک عادات و اخلاقلرینی اولجه پیش نظر مطالعهیه
الماش اوللیدر. اولیه طوائف جاهله ایچنده کشت و کذار ایده چک
سیاحین ایچون منزل مقصوده وصولک شرط اعظمی مرور
ایده چکی محالده ممکن اقوامک طبایع مختلفه لرینی اولجه تحقیق
و تدقیق ایدرک اکا کوره حرکت ایتکدر.
افریقای شرقی اوج صنف زنجی اهلای ایله مسکوند. برنجی صنف

مقیم اولوب محکم یا بلش قریه لرده ممکن و زراعتله مشغولدرلر. بونلر
زیاده سیله جنکاور اولوب ییئلرنده محاربه آکسک اولمز. فقط اجنبیلر حقنده
حسن معامله کوستروب خصوصت ایتمزلر. بونلر خط استواک طرف
جنوبیسنده دکر ایله بیوک کوللرک بولندقلری قطعده اراسنده ممتکندرلر.
هندیلرله اختلاط و ازدواج مناسبتیله شکل و سیمارلنده خلیجه
تغیر حاصل اولمشدر. روایت اولدیغنه کوره سائر زنجیلردن تمیزلرینه
مذار اولان اوصافلری بوندن نشأت ایتمشدر.

ایکنجی صنفک نصفی مقداری زراع و قصوری کوچه بردر. امر
زراعت طائفه نسایه محول اولوب ارککلی حیوانات رعیی ایله
مشغولدر. طبیعتلری صورت تعیشلری کبی ملون و متغیردر.
بونلرک ایچنه کیرمک تمکک سنی اختیار ایدن سیاح موفقیت مأمول
اولدیغی زمانی بئک کر کدر.

اوچنجی صنف کافه کوچه بردر. بونلر غایت غدار و خونریز بر قوم
اولوب قومشولری حقنده مضر و اجنبیلرک خصم جانیدرلر.
رؤسا سندن تأمینات المذبحه قوه کافیه اولمقسزین بونلرک
مملکتنده امنیتله کشت و کذار ممکن دکلددر. مومی الیه بورتون
و سپیک مرور ایده جکاری محارده ایسه صنف ثالث طوائفک
اک وحشیلری ساکن اولدقلرندن بر قاج مرحله کیدر کتمز صومالیلر
چادرلرینی باصوب یغما ایلمشدر. رفقالرندن موسوهرن حین
مدافعده مقتول و بورتون مجروح اولوب موسبو سپیک دخی
اسیر اولدی. اگر مومی الیهم بو فلاکنه مملکت دهها ایچرولرنده
دوچار اوله لردی هیچ بر بسی ایچون خلاص متصور دکل ایدی. هله
ساجلدن دهها پک چوق اوزا قلاشماش اولدقلرندن بورتون کیرویه

رجعت و یک زحمتله عدنه مواصلت ایدوب تداوی ایله مشغول
اولدیغی حالده بر مدت صکره سپیک دخی بر تقریب یرلور الندن
فرار اتخلیص کریبان ایدرک سالما عدنه واصل اولدی .
(بقیه سی صکره)
(قدری)

(اوروپا دولترینک احوال حاضر ه سی) (مابعد)

پروسیا دولتی میلادک بیک یدی یوز برتاریخنده تشکل ایلدی . شویله که
المانیا ایمراطوری بولسان مشهور شارلمانیا و انک اخلاقی زماننده
المانیانک اوتله طرفنده کائن ایالات المانیا ایمراطورلغی داخلنده
اولیوب سرحد معناسنه اولان مارش عنوانیله بر حکومت مستقله
اوله رق غراف تعیر اولنور بر بک زیر اداره سنده ایدی . بو صورته
ایکی مارش موجود اولوب بری شرقی که شمعی توراق ایالتی و دیگر
شمالی که براندبورغ ایالتی تسمیه اولنور . اشبو مارش لک المانیا
ایمراطورلی طرفندن قید حیات شرطیله بعض غرافلره حاله سی معتاد
ایکن بعده هر فصله ارثا بونلرک خانداننه انتقال ایمکله نومبرغ
غرافی هوخن چورلک بکی فریدریش بیک درتیز اون برتاریخنده
سیچسموندن براندبورغ هر سکلکنی کلی مبالغه اشترا ایلدی . اوردر
توتونیک پروسیانک بعض یرلینه مالک بولمیش ايسده براندبورغ
هر سکی البرت مشار الیه سیچسموندن لهستان قرالیتی تابعینده
و دوقه لقی هیئتنده اولقی اوزره پروسیانی استحصال ایتدی . حکومت
مذکوره یه متصرف اولش اولان هر سکارک الک مشهوری فریدریش